

TIESĪBAS IESNIEGT LŪGUMRAKSTU

Kopš Māstrihtas līguma stāšanās spēkā ikvienam ES pilsonim ir tiesības iesniegt lūgumrakstu Eiropas Parlamentam sūdzības vai lūguma formā par kādu no jautājumiem, kurš attiecas uz ES kompetences jomām. Lūgumrakstus izskata Parlamenta Lūgumrakstu komiteja, kura pieņem lēmumu par lūgumrakstu pieņemamību un ir atbildīga par tajos minēto jautājumu risināšanu.

JURIDISKAIS PAMATS

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 20., 24. un 227. pants un ES Pamattiesību hartas 44. pants.

MĒRĶI

Tiesības iesniegt lūgumrakstu ievieša, lai ES pilsoņi un iedzīvotāji vienkāršā veidā varētu sazināties ar Eiropas iestādēm, tām izsakot savas sūdzības vai lūgumus rīkoties.

SASNIEGUMI

A. Atbilstība un prasības (LESD 227. pants)

Lūgumraksta iesniegšanas tiesības var izmantot ikviens ES pilsonis un ikviena fiziska vai juridiska persona, kas dzīvo vai kuras juridiskā adrese ir kādā no dalībvalstīm, – to var darīt gan individuāli, gan kolektīvi.

Lai lūgumraksti būtu pieņemami, tiem ir jāattiecas uz ES kompetences jomām un jāskar lūgumraksta iesniedzēji individuāli. Šo otro nosacījumu interpretē ļoti plaši.

B. Procedūra

Lūgumrakstu izskatīšanas procedūra ir noteikta Parlamenta Reglamenta 215.–218. pantā un VI(XX) pielikumā, kuros šī funkcija ir noteikta vienai no Parlamenta komitejām – Lūgumrakstu komitejai.

1. Lūgumrakstu formālā pieņemamība

Lūgumrakstos ir jāmin katra lūgumraksta iesniedzēja vārds/nosaukums, valstspiederība un adrese, un tie ir jāstāda vienā no oficiālajām ES valodām. Tos var iesniegt vai nu elektroniski, izmantojot EP Lūgumrakstu portālu, vai pa pastu papīra formātā.

2. Lūgumrakstu pieņemamība no saturiskā viedokļa

Lūgumraksti, kas atbilst šīm noformējuma prasībām, tiek nodoti Lūgumrakstu komitejai, kurai vispirms ir jāpieņem lēmums par to pieņemamību. Lai to izdarītu, tā pārbauda, vai lūgumraksta temats attiecas uz kādu no ES darbības jomām. Ja tas uz šīm jomām neattiecas, lūgumrakstu atzīst par nepieņemamu. Lūgumraksta iesniedzēju par to informē, pievienojot lēmuma par nepieņemamību pamatojumu. Lūgumraksta iesniedzējus bieži vien mudina sazināties ar citu valsts, Eiropas vai starptautisku struktūru. Galvenais iemesls, kura dēļ lūgumrakstus kvalificē kā nepieņemamus, ir tas, ka lūgumrakstu iesniedzēji jauc ES kompetenci, atbildību un iespējas rīkoties un nodrošināt tiesību aizsardzību ar dalībvalstu un citu starptautisko organizāciju un struktūru kompetenci, atbildību un iespējām rīkoties un nodrošināt tiesību aizsardzību (piemēram, ar ANO un Eiropas Padomi), tostarp attiecībā uz ES Pamattiesību hartas piemērojamību.

3. Lūgumrakstu izskatīšana

Atkarībā no apstākļiem Lūgumrakstu komiteja var izvēlēties vienu vai vairākus rīcības veidus:

- lūgt, lai Eiropas Komisija veic sākotnēju izmeklēšanu, pamatojoties uz lūgumrakstu, un sniedz informāciju par atbilstību attiecīgajiem ES tiesību aktiem;
- nodot lūgumrakstu citām Eiropas Parlamenta komitejām informācijai vai turpmākai rīcībai (piemēram, komiteja varētu lūgumrakstu ņemt vērā tiesību aktu izstrādes procesā);
- ja lūgumraksts attiecas uz konkrētu gadījumu, kurš ir jāizskata atsevišķi, Lūgumrakstu komiteja neregulējuma panākšanas nolūkā var sazināties ar attiecīgajām iestādēm vai amatpersonām vai panākt vēlamu rezultātu ar attiecīgās dalībvalsts pastāvīgās pārstāvniecības starpniecību;
- īstenot jebkādu citu piemērotu pasākumu, lai mēģinātu atrisināt lūgumrakstā norādīto problēmu vai sniegtu apmierinošu atbildi.

Komiteja papildus tam izlemj jautājumu par to, vai lūgumrakstus iekļaut Komitejas sanāksmes darba kārtībā. Šajā gadījumā tiek uzaicināts lūgumraksta iesniedzējs, Komisija un dalībvalstu pārstāvji. Šajā sanāksmē lūgumraksta iesniedzējs(-a) izklāsta savu lūgumrakstu, Komisija mutiski izsaka savu viedokli un paskaidro rakstisko atbildi uz lūgumrakstā skartajiem jautājumiem un uzstāties var uzaicināt arī attiecīgo dalībvalstu pārstāvjus. Lūgumrakstu komitejas locekļiem pēc tam ir iespēja apmainīties ar viedokļiem par jautājumiem, kas tika skarti debašu laikā, un izteikt priekšlikumu par turpmāko rīcību.

Īpašos gadījumos Komiteja var pieņemt lēmumu rīkot uzklaušīšanu vai darbsemināru, veikt faktu konstatēšanu uz vietas attiecīgajā valstī vai reģionā un pieņemt komandējuma ziņojumu, kurā būtu izteikti novērojumi un ieteikumi, vai sagatavot un iesniegt pilnīgu ziņojumu, par kuru Parlamentam būtu jābalso plenārsēdē. Tā papildus tam var nolemt ar mutisku jautājumu vērsties pie Komisijas un/vai Padomes un rīkot debates plenārsēdē.

Ja lūgumraksts attiecas uz vispārējas nozīmes jautājumu un tajā ir runa par ES tiesību nepareizu transponēšanu vai piemērošanu, Komisija var vērsties pret attiecīgo dalībvalsti, tostarp sākt pienākumu neizpildes procedūru.

4. Slēgšana

Lūgumraksta izskatīšanas lietu Lūgumrakstu komiteja var slēgt dažādos tās izskatīšanas procedūras posmos, piemēram, pēc tam, kad minētā komiteja ir pieņēmusi lēmumu par pieņemamību, pēc šīs komitejas sanāksmē rīkotām diskusijām, gadījumos, kad attiecībā uz lūgumrakstu nevar veikt nekādus turpmākus pasākumus, kad lūgumrakstu atsauc lūgumraksta iesniedzējs vai kad lūgumraksta iesniedzējs neatbild konkrētā termiņā.

5. Pārredzamība

Eiropas Parlamentam iesniegtie lūgumraksti kļūš par publiskiem dokumentiem. Lūgumrakstu kopsavilkumus un saistītos dokumentus visās ES oficiālajās valodās publicē Eiropas Parlamenta Lūgumrakstu portālā pēc tam, kad Lūgumrakstu komiteja ir pieņēmusi lēmumu par pieņemamību.

Lūgumraksta iesniedzēju informē rakstiski par visiem lēmumiem, kurus Lūgumrakstu komiteja ir pieņēmusi attiecībā uz viņa(-as) lūgumrakstu, un sniedz minēto lēmumu pamatojumu, kā arī viņam attiecīgos gadījumos nodrošina attiecīgo informāciju un dokumentus pēc tam, kad lēmumi ir publiskoti.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Saskaņā ar Līgumiem pilsoņi Eiropas Parlamentam ir tiesīgi sūtīt lūgumrakstus, un tāpēc tas ir atbildīgs par to, lai ES darbībā pilnībā tiktu ņemtas vērā minētajos lūgumrakstos paustās pilsoņu bažas. Lai to izdarītu pēc iespējas labāk, Parlaments ir uzticējies īpašajai komitejai – Lūgumrakstu komitejai – uzdevumu izskatīt lūgumrakstus un koordinēt iestādes turpmākās uzraudzības darbības. Kā ir norādīts Lūgumrakstu komitejas gada ziņojumos par šajā komitejā pagājušajā gadā notikušajām apspriedēm^[1], Parlaments lūgumrakstus vienmēr ir uzskatījis par ļoti svarīgu dalības demokrātijas elementu. Tas ir uzsvēris to nozīmību arī no informēšanas par tādiem gadījumiem viedokļa, kuros ir konstatējama ES tiesību nepareiza transponēšana un piemērošana no dalībvalstu puses. Pateicoties virknei lūgumrakstu, ir īstenota rīcība likumdošanas vai politikas jomā, ir ierosinātas *EU Pilot* lietas, lietas par preliminārajiem jautājumiem vai sāktas pienākumu neizpildes procedūras. Lūgumrakstu komiteja īpaši aktīvi darbojas tādās jomās kā pamattiesības (invaliditāte, bērnu tiesības, diskriminācija, minoritātes, tiesiskums, brīva pārvietošanās, balsošanas tiesības un *Brexit*), vide un dzīvnieku labturība, iekšējais tirgus, sociālās tiesības, migrācija, tirdzniecības nolīgumi un sabiedrības veselība. Faktu konstatēšanas braucieni, atklātas uzklauššanas, pētījumu pasūtīšana, tāda lūgumrakstu tīkla izveide 2016. gadā, ar kuru var nodrošināt lūgumrakstus izskatošo komiteju labāku sadarbību, sadarbība un dialogs ar dalībvalstu parlamentiem un iestādēm, un citām ES iestādēm

[1]Gada ziņojumi par Lūgumrakstu komitejā notikušajām apspriedēm cita starpā satur informāciju par virkni saņemto lūgumrakstu, to noformējumu, statusu, iznākumu, valsti, valodu, valstspiederību un priekšmetu; tīmekļa portālu, attiecībām ar Komisiju, Padomi un Ombudu; faktu konstatēšanas braucieniem, atklātām uzklauššanām, pasūtītajiem pētījumiem un citiem svarīgiem jautājumiem.

(jo īpaši ar Eiropas Komisiju un Eiropas Ombudu) tiek uzskatīti par līdzekļiem, ar kuriem nodrošina to, ka jautājumi, par kuriem iedzīvotāji sūdzas lūgumrakstos, tiek atrisināti un novērsti. Parlaments papildus tam 2014. gadā sāka tā Lūgumrakstu tīmekļa portāla darbību, pateicoties kuram, varēja pastiprināt un uzlabot lūgumrakstu atpazīstamību un pārredzamību un pilsoņu mijiedarbību ar ES un viņu līdzdalību^[2].

Ottavio Marzocchi
05/2019

[2]<https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/lv/home>

